

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 kwietnia 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Eugeniusz Wildowicz (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Kazimierz Klugiewicz

SSN Andrzej Stępka

Protokolant Katarzyna Gajewska

w sprawie **R. D.**

skazanego z art. 180a k.k.,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu

w dniu 25 kwietnia 2023 r.

kasacji wniesionej przez Prokuratora Generalnego

na niekorzyść

od wyroku Sądu Rejonowego w Świnoujściu

z dnia 1 kwietnia 2022 r., sygn. akt II K 116/21,

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi
Rejonowemu w Świnoujściu do ponownego rozpoznania.**

UZASADNIENIE

R. D. został skazany wyrokiem nakazowym Sądu Rejonowego w S. z dnia 3 lipca 2019 r., sygn. akt II K [...], na karę 6 miesięcy ograniczenia wolności z obowiązkiem wykonywania nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cele społeczne za to, że w dniu 6 marca 2019 r. o godz. 15.20 na drodze krajowej nr [...] nie zastosował

się do sygnału osoby uprawnionej do kontroli ruchu drogowego i nie zatrzymał niezwłocznie pojazdu, kontynuując jazdę, tj. czyn z art. 178b k.k. Na podstawie art. 42 § 1a pkt 1 k.k., Sąd orzekł wobec niego środek karny w postaci zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych na okres roku, jednocześnie nie zobowiązując oskarżonego, zgodnie z treścią obowiązującego wówczas art. 43 § 3 k.k., do zdeponowania dokumentu uprawniającego go do prowadzenia pojazdów w urzędzie. Wyrok ten uprawomocnił się z dniem 5 sierpnia 2019 r.

W wykonaniu nałożonego przez sąd zakazu, Prezydent Miasta S., w dniu 12 września 2019 r., na podstawie art. 103 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. o kierujących pojazdami i art. 104 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego, cofnął R. D. uprawnienia do kierowania wszelkimi pojazdami mechanicznymi na okres roku, licząc ten okres od dnia zdeponowania prawa jazdy w urzędzie, decyzji tej nadając rygor natychmiastowej wykonalności.

W dniu 29 listopada 2019 r. R. D. zwrócił w urzędzie posiadane przez siebie prawo jazdy.

Sąd Rejonowy w Świnoujściu, wyrokiem z dnia 1 kwietnia 2022 r., sygn. akt II K 116/21, skazał R. D. na karę grzywny w wysokości 120 stawek dziennych po 10 zł każda za to, że w dniu 12 listopada 2020 r. w Ś. na ul. [...], kierował autem osobowym m-ki C. o nr rej. [...], wbrew decyzji Prezydenta Miasta S. z 12 września 2019 r. nr [...] o cofnięciu uprawnień kategorii AM, T, C+E, C1+E, B+E, C, C1, B, B1 prawa jazdy, to jest czyn z art. 180a k.k. Na poczet orzeczonej kary grzywny zaliczył oskarżonemu okres jego zatrzymania w sprawie od 12 listopada 2020 r., godz. 19:54 do 14 listopada 2020 r. godz. 14:00 przyjmując, że jeden dzień rzeczywistego pozbawienia wolności równy jest dwóm dziennym stawkom grzywny. Na podstawie art. 42 § 1a pkt 1 k.k. orzekł środek karny w postaci zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych na okres 2 lat.

Wskazany wyrok Sądu Rejonowego w Świnoujściu, niezaskarżony przez żadną ze stron, uprawomocnił się w dniu 9 kwietnia 2022 r.

W dniu 15 marca 2023 r. Prokurator Generalny wniósł kasację od powyższego wyroku. Zaskarżył go w całości na niekorzyść skazanego i zarzucił rażące oraz mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisów prawa procesowego, a mianowicie art. 7 k.p.k. w zw. z art. 410 k.p.k., poprzez powierzchowną, a zarazem

całkowicie dowolną, gdyż sprzeczną z zasadami wiedzy i doświadczenia życiowego, ocenę zgromadzonych dowodów, prowadzącą do nieuzasadnionego przyjęcia, że decyzja Prezydenta Miasta S. z dnia 12 września 2019 r. wydana pod nr [...] wobec R. D. w przedmiocie cofnięcia uprawnień do kierowania pojazdami, miała moc wiążącą oskarżonego także po upływie okresu orzeczonego sądownie zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych, co skutkowało niesłusznym przypisaniem oskarżonemu realizacji znamion czynu zabronionego z art. 180a k.k., polegającego na kierowaniu pojazdem mechanicznym wbrew decyzji właściwego organu o cofnięciu uprawnień do kierowania pojazdami, podczas gdy w dacie czynu, tj. 12 listopada 2020 r. wskazana decyzja nie miała już mocy wiążącej, albowiem została wydana na podstawie art. 103 ust. 1 pkt 4 ustawy o kierujących pojazdami, w związku z orzeczoną wobec wymienionego, mocą wyroku nakazowego Sądu Rejonowego w S. z dnia 3 lipca 2019 r. o sygn. akt II K [...], rocznym zakazem prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych, w konsekwencji czego przedmiotowa decyzja nie mogła skutecznie rozszerzyć okresu obowiązywania środka karnego, bieg którego zakończył się z upływem roku od uprawomocnienia się orzeczenia, tj. w dniu 5 sierpnia 2020 r., podczas gdy organ administracyjny w sposób nieuprawniony uzależnił datę początkową biegu okresu obowiązywania sądowego zakazu od zdeponowania przez R.D. dokumentu prawa jazdy, w sytuacji gdy Sąd Rejonowy w S. nie nałożył na wymienionego takiego obowiązku.

Podnosząc powyższe, skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu w Świnoujściu do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja jest zasadna w stopniu oczywistym, co uzasadnia jej rozpoznanie i uwzględnienie na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

Zaskarżony wyrok został wydany z rażącym naruszeniem art. 7 k.p.k. i art. i 410 k.p.k., co doprowadziło do błędnego ustalenia obowiązywania w dniu 12 listopada 2020 r. decyzji Prezydenta Miasta S. z dnia 12 września 2019 r., nr [...], cofającej R. D. uprawnienia do kierowania pojazdami mechanicznymi i miało istotny wpływ na treść tego wyroku.

Z akt sprawy wynika, że w przedmiotowej decyzji, wydanej na podstawie art. 103 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. o kierujących pojazdami (Dz. U 2019

r. poz. 341 ze zm.), uzależniono rozpoczęcie biegu rocznego okresu zakazu prowadzenia przez oskarżonego wszelkich pojazdów mechanicznych, od zdeponowania przez niego prawa jazdy w urzędzie. W związku z tym, że R.D. zwrócił ten dokument w dniu 29 listopada 2019 r., w zawiadomieniu o wykonaniu środka karnego wskazano, że środek karny obowiązywał w okresie od tego dnia, tj. 29 listopada 2019 r. do dnia 29 listopada 2020 r (k. 76). Takie ustalenie terminu, w jakim oskarżony miał cofnięte uprawnienia do prowadzenia pojazdów, w związku z wydaniem przez Sąd Rejonowy w S. wyrokiem nakazowym z dnia 3 lipca 2019 r., sygn. akt II K [...], rocznego zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych, było samowolne i pozbawione podstawy prawnej. Wprawdzie bowiem do dnia 5 grudnia 2020 r. obowiązywał art. 43 § 3 k.k. stanowiący, że orzekając zakaz prowadzenia pojazdów mechanicznych, określony w art. 42 k.k., sąd nakłada obowiązek zwrotu dokumentu uprawniającego do prowadzenia pojazdu, a do chwili wykonania tego obowiązku okres, na który orzeczono zakaz, nie biegnie, niemniej zaniechanie przez sąd nałożenia na skazanego obowiązku zwrotu prawa jazdy wywoływało taki skutek, że bieg terminu, na który orzeczono zakaz prowadzenia pojazdów, rozpoczynał się z dniem uprawomocnienia wyroku skazującego (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 czerwca 2013 r., I KZP 4/13). W niniejszej sprawie datą uprawomocnienia się wyroku nakazowego Sądu Rejonowego w S. z dnia 3 lipca 2019 r., sygn. akt II K [...], był 5 sierpnia 2019 r. Oznacza to, że zakaz prowadzenia pojazdów mechanicznych, orzeczony tym wyrokiem, obowiązywał do 5 sierpnia 2020 r. włącznie. Takie też ustalenia poczynił Sąd Rejonowy w zaskarżonym wyroku.

Sąd ten nie wziął jednak pod uwagę, że decyzja o cofnięciu oskarżonemu uprawnień do prowadzenia pojazdów mechanicznych, wydana w związku z powyższym orzeczeniem, bezprawnie je zmodyfikowała. Wydając decyzję o cofnięciu uprawnienia do kierowania pojazdami na podstawie art. 103 ust. 1 pkt 4 ustawy o kierujących pojazdami organ administracji jest związany prawomocnym orzeczeniem sądu karnego. Oznacza to, że organ, któremu w trybie art. 182 § 2 k.k.w. przesłany został odpis wyroku z orzeczonym zakazem prowadzenia pojazdów, nie tylko ma obowiązek cofnąć uprawnienie do ich prowadzenia, ale i że może cofnąć te uprawnienia wyłącznie w orzeczonym przez sąd zakresie, na ściśle wskazany w

wyroku okres, którego nie może wydłużać ani skracać. Z uwagi na powyższe, cofnięcie R. D. uprawnień do kierowania pojazdami mechanicznymi przez Prezydenta Miasta S. decyzją z dnia 12 września 2019 r., nr [...], na czas wykraczający poza dzień 5 sierpnia 2020 r., gdy moc tracił sądowy zakaz prowadzenia pojazdów, było nieuprawnione.

Sąd Rejonowy w Świnoujściu, rozpoznając niniejszą sprawę i wydając zaskarżony wyrok, wbrew dyspozycji art. 7 k.p.k. i art. 410 k.p.k., nie rozważył tej okoliczności w kontekście wpływu na możliwość popełnienia przez R.D. zarzucanego mu przestępstwa z art. 180a k.k. Przepis ten kryminalizuje bowiem prowadzenie pojazdu mechanicznego na drodze publicznej, w strefie zamieszkania lub w strefie ruchu, wbrew decyzji właściwego organu o cofnięciu uprawnienia do kierowania pojazdami, a więc uzależnia byt tego przestępstwa od obowiązywania w dacie jego popełnienia ważnej decyzji administracyjnej. Kluczowe dla rozstrzygnięcia kwestii odpowiedzialności karnej oskarżonego było zatem w przedmiotowej sprawie ustalenie, czy w dacie czynu, czyli w dniu 12 listopada 2020 r., decyzja administracyjna miała moc obowiązującą, skoro została wydana na podstawie art. 103 ust. 1 pkt 4 ustawy o kierujących pojazdami i - będąc powiązana z orzeczonym sądownie zakazem prowadzenia pojazdów - nie mogła skutecznie rozszerzyć okresu obowiązywania tego środka karnego, którego bieg ustał w dniu 5 sierpnia 2020 r.

Sąd Rejonowy, nie dostrzegając tej okoliczności, w wadliwy sposób ocenił zgromadzony w sprawie materiał dowodowy, co skutkowało poczynieniem błędnych ustaleń faktycznych, prowadzących do przypisania oskarżonemu przestępstwa stypizowanego w art. 180a k.k. Konieczne zatem było uchylenie zaskarżonego orzeczenia jako dotkniętego rażącym błędem prawa procesowego, który wywarł istotny wpływ na treść wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu w Świnoujściu do ponownego rozpoznania. Przesądzając o niemożności przypisania R.D. przestępstwa z art. 180a k.k. nie można jednocześnie wykluczyć, że jego zachowanie, polegające na kierowaniu pojazdem bez wymaganych uprawnień w dniu 12 listopada 2020 r., wypełniało znamiona wykroczenia z art. 94 § 1 k.w. Uzasadnia to określenie kierunku kasacji na niekorzyść oskarżonego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2022 r., III KK 500/21).

Rozpoznając sprawę po raz kolejny Sąd ten, wnikliwie analizując całość materiału dowodowego, ponownie zbada, czy w okolicznościach niniejszej sprawy zachodzą przesłanki do skazania R. D. za przestępstwo lub wykroczenie w związku z prowadzeniem przez niego pojazdu mechanicznego po drodze publicznej w dniu 12 listopada 2020 r. Uwzględni przy tym okres związania oskarżonego decyzją administracyjną o cofnięciu uprawnień do prowadzenia pojazdów, biorąc pod uwagę uczynione wyżej uwagi, a także kierunek przedmiotowej kasacji.

To mając na uwadze, Sąd Najwyższy orzekł jak na wstępie.

[SOP]

[ał]